

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 407/2021-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti upovedomeniu Krajskej prokuratúry v Bratislave a rozhodnutiu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv zaručených v čl. 3, čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj proti porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 12 ods. 4 ústavy upovedomením Krajskej prokuratúry v Trnave (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. 3 Kn 55/20/2200 z 23. novembra 2020 a rozhodnutím Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. k. IV/2 Gn 152/20/1000-8 z 29. apríla 2021 (ďalej aj „upovedomenie krajskej prokuratúry“ a „rozhodnutie generálnej prokuratúry“). Sťažovateľ zároveň navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutie generálnej prokuratúry a vec vrátiť generálnej prokuratúre na ďalšie konanie a rozhodnutie, uplatňuje si aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

3. Dňa 24. júla 2020 vydal Ústav na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov (ďalej len „ústav“) rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu, ktorým uznal sťažovateľa za vinného, že neužíval liek tak, ako mu to predpísal lekár, čo malo byť zistené na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení moču na prítomnosť opiátov. Týmto konaním mal sťažovateľ porušiť zákaz užívať lieky inak, ako mu ich predpísal alebo povolil lekár podľa § 40 písm. f) zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a tým mal spáchať disciplinárne previnenie. Za to sťažovateľovi pedagóg ústavu na výkon trestu uložil disciplinárny trest podľa § 52 ods. 3 písm. a) tohto zákona pokarhanie.

4. Proti rozhodnutiu o uložení disciplinárneho trestu podal sťažovateľ opravný prostriedok, v ktorom žiadal o poskytnutie fotokópie celého spisu a 10-dňovú lehotu na jeho preskúmanie. Ďalej žiadal, aby bol do konania prizvaný jeho advokát [REDACTED].

5. Dňa 21. augusta 2020 bolo umožnené nahliadnuť sťažovateľovi do spisu disciplinárneho konania č. 1540940-1/2020-DT a oboznámiť sa s jeho obsahom. Ústav však vo svojom rozhodnutí o odvolaní z 26. augusta 2020 zamietol jeho odvolanie a potvrdil rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že právna úprava výkonu trestu odňatia slobody podľa citovaného zákona neumožňuje zastupovanie odsúdeného v rámci disciplinárneho konania a v tomto smere nebola zistená žiadna skutočnosť potvrdzujúca jej rozpor s ústavou a medzinárodnými dohovormi. Ďalej ústav uviedol, že disciplinárne konanie je osobitným konaním, na ktoré nie je možné aplikovať zákon o správnom konaní, a disciplinárne rozhodnutie vydané v disciplinárnom konaní nie je rozhodnutím orgánu verejnej správy. V § 97n ods. 1 citovaného zákona rozhodnutie o uložení disciplinárnej odmeny a rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu nie je preskúmateľné súdom a takýto postup je v súlade s čl. 47 ods. 2 ústavy, pretože podmienky priznania práva na právnu pomoc odkazujú na zákonnú úpravu. Ak táto neexistuje, nie je možné ju priznať. Obdobne je podľa ústavy obmedzené aj právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy.

6. Následne sťažovateľ podal na krajskej prokuratúre podnet na preskúmanie zákonnosti konania a rozhodnutia ústavu podľa § 18, § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“), ktorá v napadnutom upovedomení konštatovala, že žiadne porušenie zákona v postupe ústavu neidentifikovala. Zdôraznila, že predmetná situácia bola už komplexne vyriešená rozhodnutím ústavného súdu č. k. III. US 750/2017 z 12. decembra 2017, a preto nepovažuje za náležité opätovne uvádzať všetky tam uvedené právne úvahy. Takisto uviedla, že predmetné podanie je i tak koncipované právnym zástupcom sťažovateľa. Krajská prokuratúra podanie sťažovateľa odložila.

7. Proti napadnutému upovedomeniu podal sťažovateľ na generálnej prokuratúre podnet, v ktorom žiadal zrušiť predmetné upovedomenie z dôvodu nevysporiadania sa s jeho podstatnými námietkami, a to s namietanou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) (napr. rozsudok č. 9665/98 a č. 40086/98 z 9. 10. 2003), v zmysle ktorej má väzeň jednoznačné právo na právnu pomoc v disciplinárnom konaní. Taktiež sa žiadnym spôsobom nevyjadrili k nálezom ústavného súdu, č. k. I. ÚS 248/07 z 3. júla 2008, ktorým ústavný súd určil, že aj svedok v trestnom konaní má právo na pomoc advokáta, i keď Trestný poriadok žiadne takéto ustanovenie neobsahuje, a je preto priamo aplikateľná ústava. Napokon poukazoval na rozhodnutie generálneho prokurátora č. k. IV PZ 193/19/1000-6 z 31. decembra 2019,

v ktorom tento protichodne tvrdí, že splnomocnený zástupca poškodeného môže byť prítomný na vyšetrovacích úkonoch, aj keď Trestný poriadok mu to neumožňuje, pretože treba postupovať podľa zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

8. Generálna prokuratúra napadnutým rozhodnutím (prípisom) posúdila podanie sťažovateľa ako opakovaný podnet a konštatovala, že v postupe prokurátora krajskej prokuratúry nebolo zistené žiadne porušenie zákona alebo všeobecne záväzného právneho predpisu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že krajská prokuratúra a generálna prokuratúra sa nevysporiadali adekvátne so všetkými jeho námietkami a ním uvádzanou judikatúrou, najmä EŠLP a ústavného súdu, ako aj samotným rozhodnutím generálnej prokuratúry v bodoch 6 a 7. Sťažovateľ s ich závermi nesúhlasí a tvrdí, že boli porušené v disciplinárnom konaní jeho označené základné práva podľa ústavy a dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2 i čl. 47 ods. 2 ústavy a práv zaručených v čl. 3, čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) a čl. 14 dohovoru, ako aj porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 12 ods. 4 ústavy napadnutými upovedomeniami krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry, ku ktorému malo dôjsť tým, že krajská prokuratúra a generálna prokuratúra nenapravila pochybenia, ktorých sa dopustil ústav v disciplinárnom konaní vedenom proti osobe sťažovateľa.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým upovedomením krajskej prokuratúry:

11. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom, resp. pred iným príslušným orgánom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie alebo pre neprípustnosť. V tejto súvislosti ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus,

ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú.

13. Ústavný súd konštatuje, že z jej obsahu a príloh je zrejmé, že napadnuté rozhodnutie ústavu o disciplinárnom treste boli predmetom prieskumu realizovaného krajskou prokuratúrou na základe sťažovateľom podaného podnetu podľa zákona o prokuratúre. Výsledkom tohto prieskumu bolo napadnuté upovedomenie krajskej prokuratúry. Sťažovateľ (aj prostredníctvom svojho advokáta) poznal dobre postup, ktorým môže vyvolať prieskum rozhodnutia prokurátora nadriadeným prokurátorom. Je tiež nepochybne zrejmé a konštatovala to aj krajská prokuratúra, že podania za sťažovateľa v disciplinárnom konaní koncipoval a tak ho kvalifikovane aj zastupoval jeho advokát, čím v žiadnom prípade nemohlo dôjsť k porušeniu jeho označených práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 47 ods. 2 ústavy, ako ani práva podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru.

14. Ústavný súd v tejto časti preto ústavnú sťažnosť odmietol z dôvodu nedostatku právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, keďže pred ústavným existoval orgán – generálna prokuratúra, ktorá preskúmala tento namietaný postup prokurátora krajskej prokuratúry, v zmysle materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti o podnete sťažovateľa (opakovanom) aj rozhodla, čím je vylúčený zásah ústavného súdu do upovedomenia krajskej prokuratúry.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým prípisom generálnej prokuratúry:

13. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí a ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

14. Základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Takým orgánom môže byť aj generálna prokuratúra. Súčasťou základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj právo dotknutej osoby požiadať o ochranu svojich práv príslušné orgány prokuratúry, či už prostredníctvom podnetu, alebo opakovaného podnetu (§ 31 ods. 2 a § 36 ods. 1 zákona o prokuratúre), pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť príslušných orgánov prokuratúry zákonom ustanoveným postupom sa takýmto podnetom (podaním) zaoberať a o jeho vybavení dotknutú osobu vyrozumieť. Súčasťou tohto práva dotknutej osoby nie je ale právo, aby príslušné orgány prokuratúry jej podnetu (podaniu) vyhověli (m. m. I. ÚS 40/01, II. ÚS 168/03 a III. ÚS 133/06), t. j. za porušenie základného práva na inú právnu ochranu nemožno považovať skutočnosť, že prokuratúra podnetu, resp. opakovanému podnetu nevyhoví podľa predstáv jeho pisateľa (napr. I. ÚS 38/02, II. ÚS 358/06, IV. ÚS 28/06 atď.).

15. Ústavný súd preskúmal prípis generálnej prokuratúry, ktorá mala k dispozícii aj spisový materiál krajskej prokuratúry a disciplinárneho konania vedeného ústavom, a zistil, že neexistuje žiadny relevantný dôvod na prípadné prijatie ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie. Predovšetkým ústavný súd konštatuje, že už nie je namieste zo strany sťažovateľa uvádzať ani judikatúru EŠLP, ústavného súdu alebo iných orgánov k porušeniu jeho označených práv, pretože z materiálneho hľadiska bol sťažovateľ reálne a nepochybne kvalifikovane zastúpený aj v disciplinárnom konaní, hoci ústav na jeho návrh nereagoval kladne. Toto konštatovala aj krajská prokuratúra hneď v úvode svojho upovedomenia takto: *„predmetné podanie je koncipované právnym zástupcom odsúdeného z čoho vyplýva, že aj v danej oblasti je tak odsúdený právne zastupovaný kvalifikovaným právnym zástupcom (tento má možnosť návštev odsúdeného, osobnej a písomnej komunikácie jednak s dotknutými orgánmi a samotným odsúdeným čo neznamena nič iné ako adekvátne uplatňovanie práva na obhajobu primeranú faktickému stavu a zákonnej úprave).“* Sťažovateľ toto konštatovanie krajskej prokuratúry predovšetkým nijako v konaní pred ústavným súdom nespochybňuje a bližšie nekomentuje.

16. Napadnuté rozhodnutie (prípis) generálnej prokuratúry (aj v spojení s upovedomením krajskej prokuratúry) podľa názoru ústavného súdu nevykazuje známky arbitrárnosti a obsahuje primerané a tým aj ústavne akceptovateľné odôvodnenie na prípad sťažovateľa. Prezentované úvahy tak nie je možné považovať za také, aby si vyžadovali zásah ústavného súdu.

17. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom generálnej prokuratúry nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého upovedomenia. Ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach konštatoval (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97), že právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, preto orgán verejnej moci nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené len dodáva, že na odôvodnenie napadnutého prípisu generálnej prokuratúry nemožno klásť rovnaké požiadavky, aké sú v zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu (resp. judikatúry EŠLP) kladené na odôvodnenia právoplatných súdnych rozhodnutí (m. m. IV. ÚS 534/2012, III. ÚS 750/2017).

18. Pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým prípisom generálnej prokuratúry v spojení aj s upovedomením krajskej prokuratúry a označenými základnými právami podľa ústavy, ako aj právami podľa dohovoru ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. septembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu